

TVK:n oikeustapauskommentaari 4.5.2023

Vakuutusosoikeus

Diaarinumero 22114:2021

Antopäivä 7.2.2023

Kahvin juominen ei ollut työntekoa, vaikka samalla osallistuttiin etäkokoukseen

Tiivistelmä

Etätyössä kotonaan työskennellyt A kolautti etäkokoukseen osallistuessaan kahvimukin hampaaseensa. Vakuutusosoikeus kumosi tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnan päätöksen ja jätti asian vakuutuslaitoksen antaman päätöksen lopputuloksen varaan. Vakuutusosoikeus katsoi, että vaikka A oli osallistunut kahvia juodessaan etäkokoukseen, itse kahvinjuonti, jonka seurauksena tapaturma oli aiheutunut, ei kuulunut hänen työtehtäviinsä. Näin ollen tapaturman ei voitu katsoa sattuneen työtapaturma- ja ammattitautilain 21 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla työnteon yhteydessä eikä A ollut oikeutettu kyseisen lain mukaisiin korvauksiin.

Taustatiedot

A oli työskennellyt kotonaan etätyössä ja osallistunut tietokoneen äärellä istuen johtoryhmän etäkokoukseen. Kokouksen aikana hän oli kahvia juodessaan kolauttanut kahvimukin hampaaseensa. Hammas oli alkanut iskun jälkeen heilua ja se oli todettu ensimmäisellä lääkärikäynnillä poistokuntoiseksi.

Vakuutuslaitoksen päätös

Vakuutuslaitos katsoi, ettei A:lla ollut oikeutta työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisiin korvauksiin, koska vahinkotapahtuma ei ollut sattunut työtä tehdessä tai työntekoon

Karttunen Mari

4.5.2023

2(7)

välittömästi liittyvässä toiminnassa. Näin ollen kyse ei ollut työtapaturmasta vaan vapaa-ajan vahingosta.

Tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnan ratkaisu

A haki vakuutuslaitoksen päätökseen muutosta tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnalta ja vaati, että tapahtunut katsotaan työtapaturmaksi.

Tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunta (jäljempänä myös Tamla) kumosi valituksenalaisen päätöksen ja määräsi vakuutuslaitoksen suorittamaan lainmukaisen korvauksen A:lle sattuneesta tapaturmasta.

Tamla totesi, että työtapaturma- ja ammattitautilain (jäljempänä myös TyTAL) 21 §:n 1 momentin mukaan työssä sattuneena pidetään tapaturmaa, joka on sattunut työntekijälle työnteon yhteydessä. Tamla katsoi, ettei lain esitöistä ilmennyt sellaisia seikkoja, joiden takia korvattaviksi olosuhteiksi tulisi katsoa ainoastaan välittömästi työhön liittyvä toiminta. Tamlan mukaan lainkohdassa tarkoitettulla tavalla työnteon yhteydessä tapahtuvana toimintana voitiin pitää myös työntekoon tavanomaisesti liittyvää toimintaa.

Muutoksenhakulautakunta katsoi A:n tapaturman sattuneen TyTAL 21 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla työnteon yhteydessä perustellen ratkaisuaan seuraavilla seikoilla: A on tapaturman sattuessa samanaikaisesti suorittanut työtehtäviään. Kahvin juomisessa työn tekemisen aikana ei ole ollut kyse ruokailuun liittyvästä toiminnasta tai tauon pitämisestä. Kahvin juonti päätetyöskentelyn ja etenkin kokoukseen osallistumisen yhteydessä on erittäin yleistä, se ei vaadi työnteon keskeyttämistä eikä se muutoksenhakulautakunnan arvion mukaan rinnastu esimerkiksi eväiden syömiseen tai muuhun työhön liittymättömään oheistoimintaan, joka ei kuuluisi työtapaturmavakuutuksen piiriin etätyöpisteellä tapahtuessaan. Kahvin juonnissa on kyse tavanomaisesta työnteon yhteydessä tapahtuvasta toiminnasta, minkä takia muutoksenhakulautakunta katsoo, että A:n tapaturma on sattunut työnteon yhteydessä ja sen myötä korvaukseen oikeuttavissa olosuhteissa.

Vakuutusoikeuden ratkaisu

Vakuutuslaitos haki muutosta tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnan päätökseen ja vaati sen kumoamista ja asian jättämistä antamansa päätöksen varaan. Vakuutuslaitos katsoi, että tapaturma oli sattunut kahvimukin kolahtaessa A:n hampaaseen etäkokouksen aikana, ei hänen työtapaturma- ja ammattitautilain 21–25 §:n tarkoittamalla tavalla työtä tehdessään tai työntekoon välittömästi liittyvässä toiminnassa. Näin ollen A:lle ei tullut vakuutuslaitoksen mukaan myöntää työtapaturma- ja ammattitautilain mukaista korvausta etätöissä sattuneesta tapaturmasta.

Vakuutusoikeus (jäljempänä myös VakO) kumosi tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnan päätöksen ja jätti asian vakuutuslaitoksen antaman päätöksen lopputuloksen varaan. Kyseessä oli äänestysratkaisu 4–1.

VakO viittasi TyTAL 21 §:n ja 25 §:n yksityiskohtaisiin perusteluihin (HE 277/2014 vp). 21 §:ää koskeissa yksityiskohtaisissa perusteluissa on todettu, että työntekijälle työnteon yhteydessä sattunutta tapaturmaa pidettäisiin työssä sattuneena eli työntekijän omat työtehtävät ja niiden tekemistavat määrittävät pykälän soveltamisalan. Työtehtävä voi olla koneella työskentelyä, laitteen ääressä työskentelyä tai liikkuen tehtävää työtä. Kun työn sisältö, työntekotavat ja työvälineet vaihtelevat huomattavastikin eri työntekijöillä, yksittäisessä tapauksessa arviointi tehdään sen mukaan, mitä työn tekemisestä ja työtehtävien sisällöstä on sovittu tai katsottava sovituksi.

25 §:ää koskeissa yksityiskohtaisissa perusteluissa on todettu, että pykälässä tarkoitettu työ voi olla niin sanottua etätyötä. Korvaussuoja rajattaisiin pykälässä tarkoitetun työskentelyn osalta vain 21 §:ssä tarkoitettuun työntekoon. Työnteon yhteydessä sattunut tapaturma korvattaisiin siis aina. Edelleen on todettu, että 25 §:n mukaiset rajoitukset ovat tarpeen, koska kotona työtään tekevän asunto on alue, jonne työnantajan oikeus välittömään työn johtoon ja valvontaan ei ulotu, ja usein työntekijä voi tällaisessa tapauksessa myös itse päättää työympäristöstään ja siitä, miten hän työnsä tekee.

Vakuutusoikeus totesi työtapaturma- ja ammattitautilain korvaussuojan etätyössä rajautuvan vain lain 21 §:n 1 momentissa tarkoitettuun työntekoon, ja katsoi, että korvattavuutta tulee tulkita suppeasti siten, että ainoastaan välittömästi työtehtävää suoritettaessa sattunut tapaturma kuuluu korvattavuuden piiriin. Vaikka A oli kahvia juodessaan osallistunut etäkokoukseen, itse kahvinjuonti, jonka seurauksena tapaturma oli aiheutunut, ei ollut kuulunut hänen työtehtäviinsä. Näin ollen tapaturman ei voitu VakO:n mukaan katsoa sattuneen työtapaturma- ja ammattitautilain 21 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla työnteon yhteydessä. VakO myös totesi, ettei sillä, että kahvinjuonti päätteen äärellä työskenneltäessä on hyvin tavanomaista, ollut ratkaisevaa merkitystä asiaa arvioitaessa. Tähän nähden vakuutusoikeus katsoi, ettei A:lle ollut sattunut työtapaturma- ja ammattitautilaissa tarkoitettua työtapaturmaa eikä hän ollut oikeutettu kyseisen lain mukaisiin korvauksiin.

Vähemmistöön jäänyt vakuutusoikeuden jäsen hylkäsi äänestyslauseunnolla valituksen ja hyväksyi tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnan päätöksen perustelut.

Lainkohdat

Työtapaturma- ja ammattitautilaki 15 § 1 mom., 20 §, 21 § 1 mom. ja 25 §

TVK:n kommentaari

Asiassa oli kysymys siitä, mikä on katsottavissa TyTAL 21 §:ssä tarkoitetuksi työntekoksi ja milloin tapaturman voidaan katsoa sattuneen säännöksessä tarkoitettuihin työntekoon yhteydessä. Etätyössä korvaussuoja rajautuu TyTAL 25 §:n perusteella kattamaan vain TyTAL 21 §:n mukaisen työntekoon. VakO arvioi asiaa toisin kuin Tamla ja katsoi, että työntekoon käsitettä tulee tulkita suppeasti rajaten TyTAL 21 §:n mukainen korvaussuoja ainoastaan välittömästi työtehtävää suoritettaessa sattuneisiin tapaturmiin.

Tamla katsoi ratkaisullaan työntekoon yhteydessä sattuneena voitavan korvata muitakin kuin välittömästi työhön liittyvässä toiminnassa sattuneita tapaturmia, ainakin jos samanaikaisesti on tehty myös työtä. Tamla oli ratkaisunsa perusteluiden mukaan rajannut TyTAL 21 §:n

korvaussuojan tavanomaisesti työntekoon liittyvään toimintaan. Perusteluiden mukaan esimerkiksi eväiden syömisessä olisi Tamlan mukaan kyse työntekoon liittymättömästä oheistoiminnasta, kahvinjuonnissa sen sijaan työntekoon tavanomaisesti liittyvästä toiminnasta. Tavanomaisuuden lisäksi Tamla viittasi siihen, ettei toiminta ollut vaatinut työnteon keskeyttämistä.

TyTAL 21 §:ssä tai lain esitöissä ei todeta, että TyTAL 21 §:n perusteella voitaisiin korvata muuta kuin työtehtävissä sattuneita tapaturmia. Tamla johtikin perustelunsa ikään kuin negaation kautta: koska lain esitöistä ei sen mukaan ilmennyt seikkoja, joiden takia korvaussuoja rajautuisi ainoastaan välittömästi työhön liittyvään toimintaan, voitiin säännöksen perustella sen mukaan korvata myös työntekoon tavanomaisesti liittyvä toiminta. Rajaaminen tavanomaisuuteen perustui Tamlan omaan tulkintaan. Toiminnan tavanomaisuus on kriteerinä työntekopaikan alueen korvaussuojaa koskevassa TyTAL 22 §:ssä, mutta TyTAL 21 §:ssä tai sen yksityiskohtaisissa perusteluissa siihen ei viitata, kuten ei myöskään työnteon keskeytymättömyyteen.

Vakuutusosoikeus tulkitsi TyTAL 21 §:ää sen sanamuotoon ja säännöksen yksityiskohtaisiin perusteluihin viitaten toisin kuin Tamla. VakO päätyi suppeaan tulkintaan säännöksen mukaisen työnteon käsitteestä todeten erikseen, ettei toiminnan tavanomaisuudella ole ratkaisevaa merkitystä asiaa arvioitaessa.

Vakuutusosoikeuden ratkaisun perusteella tapaturmaa ei voida korvata työnteon yhteydessä sattuneena vain sillä perusteella, että tapaturman sattumishetkellä on tehty työtä. Vakuutusosoikeuden mukaan ratkaisevaa on sen sijaan se, minkä toiminnan seurauksena tapaturma on sattunut ja se, onko tässä toiminnassa kyse työn tekemisestä. Jos vahingoittunut tekee työtehtävän ohella jotain muuta työtehtävään liittymätöntä ja tapaturma sattuu tässä toiminnassa, ei kyse vakuutusosoikeuden mukaan ole työssä sattuneesta tapaturmasta.

VakO on arvioinut asiaa samoin 14.12.2021 antamassaan ratkaisussa 3812:2020. Ratkaisullaan VakO katsoi, ettei keittiön pöydän äärestä sohvalle siirryttäessä sattunut tapaturma ollut

työnteon yhteydessä sattuneena korvattava, vaikka työntekijä oli samalla lukenut kannettavalta tietokoneeltaan työsähköposteja. Ratkaisun perustelut olivat vastaavat kuin ratkaisussa 22114:2021: itse siirtymisen, jonka seurauksena vahinkotapahtuma oli aiheutunut, ei käytettävissä olevan selvityksen perusteella voitu katsoa kuuluvan A:n työtehtäviin. Työnantajan mahdollisella suosituksella työntekopisteiden välillä siirtymiseen päivän aikana ei ollut vaikutusta asian arvioinnissa.

VakO:n ratkaisun 22114:2021 ja sen aiemmin antaman ratkaisun 3812:2020 perusteella vakuutusosoikeuden tulkinta TyTAL 21 §:n osalta on selvä: Säännöstä tulee tulkita suppeasti ja suoja kohdistuu vain välittömästi työtehtävän suorittamiseen, ei työnteon ohella suoritettavaan, työtehtävästä riippumattomaan toimintaan, olipa se tavanomaista tai ei. Kummassakin asiassa tapaturma on sattunut vahingoittuneen itsensä aktiivisesti suorittaman oheistoiminnan seurauksena, ja ratkaisut antavatkin selvän tulkintaohjeen tällaisissa tilanteissa sattuneiden tapaturmien korvattavuuteen.

Avoimeksi ratkaisujen perusteella jää, miten tulisi suhtautua passiivisemmän oheistekemisen ja työympäristön olosuhteiden välisiin rajanvetotilanteisiin. Lähtökohtaisesti TyTAL 21 §:n mukainen korvaussuoja ei edellytä sitä, että tapaturman aiheuttaja olisi työstä johtuva. Kun työntekijä työtehtävää suorittaessaan kompastuu mattoon, korvataan tapaturma, vaikkei matto olekaan työhön vaan työskentely-ympäristöön liittyvä tekijä. Jos työntekijä joutuu onnettomuuteen esimerkiksi junassa tai autossa passiivisena matkustajana kannettavalla tietokoneella työskennellessään eikä matka liity työtehtäviin, onko kyse työnteon yhteydessä sattuneesta tapaturmasta vai työtehtäviin liittymättömässä toiminnassa eli matkustamisessa sattuneesta tapaturmasta? Tällaiseen tilanteeseen liittyvää ratkaisua vakuutusosoikeus ei ole vielä antanut.

On muistettava, että TyTAL 21 §:ää tulee tulkita aina samoin riippumatta siitä, missä työtä tehdään. Työnteon käsite ja TyTAL 21 §:n korvaussuojan laajuus on siis sama niin lähityössä työnantajan osoittamassa paikassa kuin työntekijän kodissaan tai muussa valitsemassaan paikassa tekemässä etätyössä. Työpaikalla sattuneena työnteon oheistoiminnassa aiheutunut

Karttunen Mari

4.5.2023

7(7)

tapaturma voi tulla korvattavaksi TyTAL 22 §:n perusteella työntekopaikan alueella siellä oloon tavanomaisesti liittyvässä toiminnassa sattuneena. Etätyössä suoja kuitenkin kattaa vain TyTAL 21 §:n mukaisen työnteon, joten etätyössä korvaussuojaa oheistoiminnassa ei VakO:n ratkaisujen perusteella ole.

Asiasanat

etätyö, työnteko, työnteon yhteydessä, korvaussuoja

Tämä dokumentti on julkaistu TVK:n Työtapaturmatieto -palvelussa (tyotapaturmatieto.fi).